

Vergaderjaar 2005–2006

30 552

Wijziging van de Arbeidsomstandighedenwet 1998 en enige andere wetten in verband met het vergroten van de verantwoordelijkheid van werkgevers en werknemers voor het arbeidsomstandighedenbeleid

Nr. 7**VERSLAG**

Vastgesteld 4 juli 2006

De vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid¹, belast met het voorbereidend onderzoek van dit voorstel van wet, heeft de eer als volgt verslag uit te brengen. Onder het voorbehoud dat de hierin gestelde vragen en gemaakte opmerkingen voldoende zullen zijn beantwoord, acht de commissie de openbare behandeling van het voorstel van wet genoegzaam voorbereid.

INHOUDSOPGAVE

ALGEMEEN	2
1. Inleiding	2
2. Hoofddlijnen van het wetsvoorstel	3
3. Uitgangspunten van het wetsvoorstel	3
3.1 Algemeen kader	3
3.2 Doel van de wetswijziging	6
4. Wijzigingsvoorstellen	9
4.1 Werkingssfeer	9
4.2 Psychosociale arbeidsrisico's	10
4.3 Overleg- en informatiebepalingen	10
4.4 Melding en registratie van arbeidsrisico's	10
4.5 Deskundige bijstand	12
5. Handhaving	12
6. Financiële gevolgen (incl. administratieve lasten)	14
7. Flankerend beleid	14
8. Overgangsregelingen	14
9. Concept-Arbobesluit	15
ARTIKELGEWIJS	16

¹ Samenstelling:

Leden: Noorman-den Uyl (PvdA), Bakker (D66), De Vries (VVD), De Wit (SP), Van Gent (GL), Verburg (CDA), Hamer (PvdA), Bussemaker (PvdA), Vendrik (GL), Mosterd (CDA), Smits (PvdA), Voorzitter, Örgü (VVD), Weekers (VVD), Rambocus (CDA), Ferrier (CDA), Ondervoorzitter, Huizinga-Heringa (CU), Varela (LPF), Eski (CDA), Smeets (PvdA), Douma (PvdA), Stuurman (PvdA), Van Hijum (CDA), Van Egerschot (VVD), Van der Sande (VVD), Willemse van der Ploeg (CDA), Vacature (algemeen) en Vacature (algemeen).

Plv. leden: Depla (PvdA), Koşer Kaya (D66), Blok (VVD), Kant (SP), Özütok (GL), Smilde (CDA), Verbeet (PvdA), Timmer (PvdA), Azough (GL), Omtzigt (CDA), Meijer (PvdA), Nijs (VVD), Visser (VVD), Algra (CDA), Vietsch (CDA), Van der Vliet (SGP), Hermans (LPF), Van Oerle-van der Horst (CDA), Van Dijken (PvdA), Blom (PvdA), Kalsbeek (PvdA), Hessels (CDA), Aptroot (VVD), Griffith (VVD), Van Dijk (CDA), Vacature (algemeen) en Van As (LPF).

ALGEMEEN

1. Inleiding

De leden van de CDA-fractie hebben met bijzondere belangstelling kennisgenomen van dit wetsvoorstel. Zij merken op dat de doelstelling van dit wetsvoorstel, te weten vergroting van de eigen verantwoordelijkheid van werkgevers en werknemers voor het arbeidsomstandighedenbeleid en daarmee vermindering van de knellende regeldruk, meermalen door hen is bepleit en wordt dan ook van harte ondersteund. Zij zijn verheugd dat dit wetsvoorstel is gebaseerd op een unaniem advies van de Sociaal-Economische Raad (SER) en spreken hierbij de verwachting uit dat dit wetsvoorstel op een groot draagvlak onder werkgevers en werknemers mag rekenen.

De leden van de PvdA- en GroenLinks-fracties hebben kennisgenomen van de voornemens tot het wijzigen van de Arbeidsomstandighedenwet (Arbowet) en het Arbeidsomstandighedenbesluit (Arbobesluit). Zij hebben grote bezwaren tegen de voorgestelde verlaging van het beschermingsniveau van werknemers en vrezen dat het schrappen van een reeks van preventieve arbomaatregelen gaat leiden tot meer gezondheidsklachten van werknemers en ongelukken op de werkvloer. Deze leden verzoeken de regering daarom, in navolging van onder meer de FNV, voorgestelde ingrepen te heroverwegen en terug te keren naar het SER-advies.

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van onderhavig wetsvoorstel. Alhoewel zij de doelstelling van het wetsvoorstel onderschrijven, hebben zij toch een aantal vragen en opmerkingen over het voorstel. Deze vragen en opmerkingen komen hieronder aan de orde. In dit kader vragen zij tevens een integrale reactie op de brief van de FNV inzake het wetsvoorstel.

De leden van de SP-fractie zijn van mening dat de bescherming van de veiligheid en gezondheid van werknemers, vrijwilligers en bezoekers van bedrijven het belangrijkste uitgangspunt dient te zijn bij wetgeving over arbeidsomstandigheden. Het wetsvoorstel doet dit uitgangspunt ernstig tekort. Doelstellingen als het verminderen van de regels met 50% en het scheppen van een gelijk Europees speelveld zijn in het wetsvoorstel dominant. Ideologie is in dit voorstel belangrijker dan het bieden van heldere, concrete, effectieve en handhaafbare voorschriften en richtlijnen waarmee werkgevers en werknemers veilige en gezonde arbeidsomstandigheden kunnen scheppen.

De leden van de SP-fractie beschouwen het arbospreekuur, de schriftelijke voortgangsrapportage over de uitvoering van het plan van aanpak en het omzetten van de actieve informatieverplichting van de werkgever als wezenlijke voorzieningen om in bedrijven arbeidsomstandighedenbeleid te voeren. Het gaat om de rol die deze voorzieningen in de structuur van preventie van ziekte en arbeidsongeschiktheid spelen.

De leden van de D66-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het wetsvoorstel voor wijziging van de Arbeidsomstandighedenwet. In zijn algemeenheid zijn deze leden van mening dat de overheid niet tot in de kleinste details moet voorschrijven hoe de arbeidsomstandigheden eruit moeten zien. Dat neemt niet weg dat wel sprake moet zijn van een voldoende beschermingsniveau voor werknemers. Aan deze twee uitgangspunten toetsen zij het wetsvoorstel. In verband hiermee wil zij daarom een aantal vragen stellen en opmerkingen plaatsen.

De leden van de ChristenUnie-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de voorstellen tot wijziging van de Arbeidsomstandigheden-

wet 1998. Deze leden onderschrijven het grote belang van goede arbeidsomstandigheden. Zij delen de mening dat gezond personeel bijdraagt aan gezonde bedrijven, hogere arbeidsproductiviteit en hogere winstgevendheid van ondernemingen. Daarnaast is goed arbobeleid een belangrijke factor bij het terugdringen van verzuim en arbeidsongeschiktheid. Het bewerkstelligen van een goed arbobeleid brengt kosten met zich mee. De Arbeidsomstandighedenwet dient enerzijds een goede bescherming van de werknemer te bieden, anderzijds dienen onnodige administratieve lasten verkomen te worden. De leden van de fractie van de ChristenUnie zullen het wetsvoorstel dan ook in dit spanningsveld beoordelen.

2. Hoofdpijnen van het wetsvoorstel

De leden van de CDA-fractie constateren dat werkgevers, werknemers en overheid een groot en gemeenschappelijk belang hebben bij goede arbeidsomstandigheden. Gezond personeel draagt bij aan een gezond bedrijf en hogere arbeidsproductiviteit en winstgevendheid van ondernemingen. Goed arbobeleid is naar het oordeel van deze leden een belangrijke factor bij het terugdringen van verzuim en arbeidsongeschiktheid. In de visie van de leden van de CDA-fractie ligt de primaire verantwoordelijkheid voor het bereiken van goede arbeidsomstandigheden bij werkgevers en werknemers op ondernemingsniveau. Arbobeleid moet niet op gedetailleerd niveau door de centrale overheid worden geregeld, maar zoveel mogelijk tot stand komen binnen ondernemingen zodat maatwerk mogelijk is. Dit laat onverlet dat ook de overheid op dit terrein verantwoordelijkheid blijft houden. Het behoort tot de verantwoordelijkheid van de overheid om het beschermingsniveau op het arbeidsomstandigheden terrein vast te stellen. Deze leden kunnen zich dan ook geheel vinden in het uitgangspunt van onderhavig wetsvoorstel, dat is dat de overheid zich in het publieke domein (Arbowet, Arbobesluit, Arboregeling) zoveel mogelijk beperkt tot het vaststellen van doelen en dat de sociale partners verantwoordelijk zijn voor de invulling van de doelvoorschriften. De aan het woord zijnde leden zijn de sociale partners erkentelijk voor hun bereidheid om de wijze waarop aan de doelvoorschriften kan worden voldaan, te willen vastleggen in zogenaamde arbocatalogi.

De leden van de SP-fractie achten de doelstelling van de regering om een gelijke publieke bescherming voor alle werknemers die in Europa werken te bereiken om daardoor een gelijk speelveld te scheppen irrelevant. Het gaat niet om een gelijke bescherming, maar om maximale bescherming of op zijn minst om een optimale bescherming. Waarom acht de regering het beginsel van subsidiariteit niet van toepassing op arbeidsomstandighedenwetgeving? Betekent het gelijke speelveld in de opvatting van de regering dat pas als het laatste land het beschermingsniveau wil verhogen dat ook nationaal zal worden ingevoerd?

De leden van de D66-fractie zien t graag een overzicht van wat na invoering van de nieuwe regelgeving de resterende nationale kop zal zijn. Het schema op blz. 4 geeft het stelsel van arbeidsomstandighedenregulering en de veranderingen daarin weer. Deze leden verzoeken de regering toe te lichten hoe de private aansprakelijkheid zich verhoudt tot de geschetste publieke verhoudingen.

3. Uitgangspunten van het wetsvoorstel

3.1 Algemeen kader

De leden van de CDA-fractie constateren dat naar aanleiding van een aanbeveling daartoe van de Raad van State de regering in de memorie van toelichting uiteen heeft gezet welk beleid ontwikkeld wordt om ook de

Europese regels met betrekking tot arbeidsomstandigheden, zodanig in te richten, dat ook op Europees niveau het beoogde onderscheid in verantwoordelijkheid tussen het publieke en private domein wordt aangebracht. Met de SER zijn deze leden van mening dat Nederland dient te bevorderen dat op Europees niveau de randvoorwaarden worden gecreëerd om de voorgestelde arbostructuur volledig te kunnen uitvoeren. Echter uit de memorie van toelichting blijkt niet dat de regering in het besluitvormingsproces van de Europese instellingen de inzet heeft gekozen, die door de SER wordt bepleit. Zo blijft bijvoorbeeld onbeantwoord de vraag wat de regering heeft ondernomen en nog zal ondernemen om ook op Europees niveau te komen tot concrete en heldere doelvoorschriften met daaraan gekoppelde gezondheidskundige of veiligheidskundige grenswaarden voor alle relevante arbeidsrisico's. Ook ontbreekt informatie over de inzet om te komen tot handhaving op een gelijkwaardig Europees niveau en over initiatieven in de Nederlandse publieke regelgeving die als voorbeeld kunnen dienen voor het beoogde model op Europees niveau.

De leden van de fracties van PvdA en GroenLinks hebben in de toelichting bij de nieuwe Arbowet geen heldere verklaring gelezen voor het feit dat de regering is afgestapt van het SER-advies en alsnog heeft gekozen voor een minimale variant, waarin individuele werkgevers en (vertegenwoordigers van) werknemers het onderling moeten uitzoeken. Zij vragen daarom om opheldering over het terzijde schuiven van het SER-advies. Ook vragen zij de regering te reconstrueren hoe tussen zomer 2005, waarin werd gemeld dat de regering het SER-advies overneemt, en nu de gesprekken met de sociale partners over de uitwerking van het SER-advies zijn verlopen. Ook vragen deze leden waarom er op sommige punten wordt afgeweken van het advies van de Stichting van de Arbeid (STAR) van 13 september 2005 en op sommige punten niet. En waarom op die punten wordt afgeweken van datgene waarover werkgevers en werknemers eensgezind zijn.

Deze leden zijn groot voorstander van het overnemen van het SER-advies, op zijn minst op die onderdelen die daadwerkelijk vermindering van regel-druk en administratieve lasten tot gevolg zullen hebben. In dit verband zijn de concrete doelvoorschriften van belang. Bij het ontbreken van concrete doelvoorschriften moeten werkgever en werknemers(-vertegenwoordigers) afspraken maken over de invulling van de arboregels. De leden van onderhavige fracties zijn geen tegenstander van delegatie van regelgeving naar een lager niveau wanneer dat tot meer efficiency leidt. Maar wel als dat duidelijk leidt tot meer regels en afspraken. Ook is door het ontbreken van concrete doelvoorschriften in beginsel onduidelijk wat nu wel en niet toegestaan. Over onduidelijkheden zal de rechter zich uit moeten laten bij interpretatiegeschillen. Dat betekent een extra belasting in plaats van een verlichting voor werkgevers. De SER pleit voor concrete doelvoorschriften met grenswaarden en het is onduidelijk waarom de regering hiervan afwijkt, vooral om dit leidt tot een verslechtering in plaats van een verbetering van een van de de doelstellingen die de regering zich hierbij gesteld heeft, namelijk minder regels. Ook uit het commentaar van VNO-NCW van 9 juni 2006 over het wetsvoorstel op papier heeft gezet, valt af te leiden dat de werkgeversorganisatie meer voelt voor een algemene regel dan voor uitwerking in arbocatalogi die een grote variëteit aan uitwerkingen kunnen krijgen, zowel naar inhoud als naar status. Dat schept ook mogelijkheden tot oneerlijke concurrentie. Bedrijven die op het randje van het toelaatbare opereren en bedrijven die ruime veiligheidsvoorschriften in acht nemen, kennen een verschillende waarde toe aan de veiligheid en zullen evenredig meer dan wel minder investeren. De leden van de fracties van de PvdA en GroenLinks vragen waarom er geen landelijk, onafhankelijk instituut, zoals bijvoorbeeld de Gezondheidsraad, wordt gevraagd de gezondheidsrisico's in kaart te

brengen en passende maatregelen voor te stellen en zo invulling aan de doelvoorschriften te geven (zie ook het SER-advies).

De leden van de VVD-fractie merken op dat volgens de Raad van State het wetsvoorstel ten opzichte van de Arbowet 1998 niet veel nieuwe aanknopingspunten biedt voor één van de centrale doelstellingen van het wetsvoorstel: het vergroten van de verantwoordelijkheid van werkgevers en werknemers voor het arbeidsomstandighedenbeleid. Onder meer wijst de Raad in dit verband op artikel 17 van de Arbowet 1998. Deze bepaling voorziet nu al in de mogelijkheid bij algemene maatregel van bestuur te bepalen wanneer door werkgevers en werknemers op een andere wijze dan wettelijk is voorgeschreven aan arboverplichtingen voldaan kan worden. De Raad van State vindt het opvallend dat dit artikel nooit toepassing heeft gevonden. De memorie van toelichting maakt echter niet duidelijk waarom deze aanpassing niet ook al mogelijk zijn op basis van de Arbowet 1998, aldus de Raad.

Kan de regering expliciet ingaan op de vraag waarom de mogelijkheid van artikel 17 van de Arbowet 1998 geen toepassing heeft gevonden?

Deze leden constateren dat mede naar aanleiding van een advies van de SER onderhavig advies tot stand is gekomen. Kan de regering schematisch aangeven op welke punten het SER-advies afwijkt van het wetsvoorstel?

In dit kader merken deze leden op dat in de memorie van toelichting nog enige malen sprake is van hoge en lage of zeer ernstige risico's. De SER heeft in zijn advies dit onderscheid niet willen maken. Ook de Raad van State heeft op dit punt kritiek geuit. Naar het oordeel van VNO-NCW gaat het zowel in het SER-advies als in de benadering van de regering om de toepassing van bredere overwegingen dan alleen de formule «risico = kans effect». Waarom is de regering op dit punt van het SER-advies is afgeweken?

De regering geeft aan de totstandkoming van arbocatalogi tijdelijk te subsidiëren. Hoe lang wil zij gaan doen en welk bedrag hiermee gemoeid is, zo vragen de leden van de VVD-fractie.

De regering geeft aan dat einddoel voor de lange termijn is dat de overheid zich op het arboterrein slechts beperkt tot het stellen van doelen. Zij geeft tevens aan dat dit een lang proces zal worden aangezien Europese regelgeving dit vaak belemmert. Uitgangspunt is wel een Europees gelijk speelveld op arboterrein. Kan uitvoeriger worden ingegaan op dit proces? Wanneer valt een gelijk speelveld te verwachten? Op welke wijze houdt de Nederlandse regering hierop een vinger aan de pols?

De leden van de SP-fractie constateren dat de regering geen reactie heeft gegeven op de opmerking van de Raad van State dat er door werkgevers en werknemers nooit gebruik is gemaakt van de mogelijkheid in de Arbowet (artikel 17) om met van de wet afwijkende middelen te voldoen aan de wet. Wat zijn de oorzaken dat van deze mogelijkheid geen gebruik is gemaakt?

De leden van de SP-fractie vragen welke concrete impulsen zijn uitgegaan van verzekeraars op het terrein van verbetering van arbeidsomstandigheden.

De aan het woord zijnde leden zijn van mening dat het arbeidsomstandighedenbeleid niet primair de verantwoordelijkheid moet zijn van werkgevers en werknemers. Bescherming van de gezondheid van werknemers is vergelijkbaar met bescherming van de volksgezondheid. De overheid moet de norm stellen en die ook handhaven; niet alleen bij mistanden en grote risico's, maar bij alle factoren die de gezondheid en veiligheid kunnen benadelen. Als het arbeidsomstandigheden beleid niet de primaire verantwoordelijkheid is van de overheid, waaruit bestaat dan de secundaire verantwoordelijkheid van de overheid? Wat zijn de mogelijkheden van de overheid als werkgevers hun verantwoordelijkheid niet

nemen? Verwart de regering de verantwoordelijkheid voor het arbobeleid niet met de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het arbobeleid door werkgevers en werknemers?

De leden van de SP-fractie vragen waarop de regering baseert dat de instructie van de werkgever de veiligheid en gezondheid van de werknemer dient? Welke middelen staan de individuele werknemer te beschikking om zich te verweren tegen onjuiste instructies? Wat zijn de bezwaren tegen het opnemen van het recht van de werknemer dat hij het werk mag stilleggen dan wel verlaten, als er naar zijn redelijke oordeel sprake is van gevaar voor de gezondheid op korte of lange termijn, in afwachting van een oordeel van de arbeidsinspectie?

Deze leden stellen met tevredenheid vast dat het oorspronkelijke voorstellen van de regering om een onderscheid tussen hoge en lage risico's als leidraad te nemen voor wetgeving is vervallen. Maar waarom handelt de regering dan wel dat onderscheid voor wat de nationale kop wordt genoemd?

Deze leden vragen of de regering de Europese kaderrichtlijn 89/391 ook uitlegt als een richtlijn die beoogt om een absoluut minimumbeschermingsniveau te garanderen. Hoe geeft het wetsvoorstel uitvoering aan het doel van dezelfde richtlijn om een voortdurende verbetering van de gezondheid en veiligheid van werknemers in Europa te bewerkstelligen?

De leden van de D66-fractie verzoeken de regering nader in te gaan op de klacht van de FNV dat concrete doelvoorschriften in strijd met het SER-advies verdwijnen.

De leden van de ChristenUnie-fractie menen dat het streven naar doelvoorschriften in het publieke termijn en het gebruik van arbocatalogi in het private terrein een goede keuze. De vraag is wat de waarde van dit streven is. Reeds in de Arbeidsomstandighedenwet 1998 werd ingezet op meer doelvoorschriften en minder middelvoorschriften. In het nu voorliggende wetsvoorstel is dit nog steeds het geval. Reeds in de Arbeidsomstandighedenwet 1998 werd aangegeven dat Europese wet- en regelgeving het bereiken van de gewenste situatie bemoeilijkte. In het nu voorliggende wetsvoorstel is dit nog steeds het geval. Wat is het realiteitsgehalte van de door de regering gewenste ontwikkelingen? In welke mate zorgen Europese voorschriften ervoor dat, ook onder de gewijzigde Arbeidsomstandighedenwet, er nog ingegrepen moet worden in het private domein? Wat is het streven van de regering waard wanneer er over de gehele linie voornamelijk wordt gekozen voor het schrappen van nationale koppen en niet voor het in Europa «verkopen» van doelvoorschriften in het publieke domein, waarbij de invulling overgelaten wordt aan het private domein?

Zoals gezegd spelen Europese voorschriften nog steeds een centrale rol in de Arbeidsomstandighedenwet. Nationale koppen worden zoveel mogelijk geschrapt. In hoeverre heeft dit gevolgen voor het ambitieniveau van de arbowetgeving? Acht de regering het mogelijk dat onder druk van internationale concurrentie de nu geldende bescherming in de toekomst ook het maximale beschermingsniveau zal blijken te zijn en dat ontwikkelingen in de stand van de techniek niet in voldoende mate hun weerslag zullen vinden in de arbowetgeving?

3.2 Doel van de wetswijziging

a. versterking van verantwoordelijkheid en het maatwerkbeginsel

De leden van de CDA-fractie merken op dat het goed is te kunnen constateren dat waar dat mogelijk is, de regering in de onderhavige wetgevingsoperatie de slag wil maken naar concrete doelvoorschriften, zoals weergegeven in het concept-Arbobesluit. Deze leden missen echter in de memorie van toelichting een procedure voor de beoordeling van de vraag

wanneer doelvoorschriften kunnen worden voorzien van gezondheids- of veiligheidkundige (grens)waarden. Wordt daarvoor aansluiting gezocht bij de reeds bestaande procedure voor het vaststellen van wettelijke grenswaarden voor gevaarlijke stoffen?

De leden van de fracties van de PvdA en GroenLinks wijzen op de brief van de vereniging van arboprofessionals van 6 juni 2006 over de invulling van de globale arboregels op bedrijfsniveau. De vereniging maakt zich zorgen omdat een arbokennisinfrastructuur ontbreekt. Waarom wordt dan toch gekozen voor de globale doelvoorschriften en niet voor de concrete doelvoorschriften zoals ook de SER voorstelt? En indien er zo doelbewust gekozen wordt voor de globale doelvoorschriften, waarom is dat dan niet gekoppeld aan een arbokennisinfrastructuur zodat op bedrijfsniveau ook daadwerkelijk goede invulling aan de arbovoorschriften kan worden gegeven? Het is deze leden niet duidelijk waarom de regering, op het oog, zo nonchalant naar de benodigde arbokennis kijkt.

De leden van de VVD-fractie merken op dat de regering aangeeft dat in het private domein sociale partners de komende periode in arbocatalogi manieren moeten beschrijven waarop aan de publieke doelvoorschriften kan worden voldaan. Kan uitvoeriger worden ingegaan op de aard van deze arbocatalogi? De Arbeidsinspectie handhaaft de arborichtlijnen aan de hand van deze catalogi. De leden van de VVD-fractie vragen zich af of dit wel werkbaar is, aangezien de overheid dan handhaaft op basis van regels die door de sociale partners zelf zijn opgesteld. Waarom heeft de regering gekozen om de arbocatalogus in het private domein van sociale partners te organiseren? Waarom heeft de regering niet de mogelijkheid gegeven aan Ondernemingsraden en directies van bedrijven om afspraken over arbozaken te maken? In hoeverre zijn werkgevers en werknemers verplicht om zich te houden aan de arbocatalogus die opgesteld zijn door sociale partners, zo vragen deze leden.

De leden van de SP-fractie zijn van oordeel dat het onderscheid tussen doel en middel als leidraad voor regelgeving kunstmatig is en niet leidt tot heldere en eenduidige wetgeving. Werkgevers, werknemers, de arbeidsinspectie en de rechterlijke macht zijn er mee gediend dat doel en middelen bij elkaar zijn te vinden. Waarom heeft de regering niet alle concrete normen die nu in beleidsregels zijn opgenomen of waarnaar wordt verwezen in voorgestelde regelgeving opgenomen (bv. NEN-normen en normen met betrekken tot tillen, risico's voor zwangere werknemers, binnen- en buitenklimaat, extreme hitte en extreme kou, luchtverversing, verlichting, automatische deuren en hekken, valgevaar, afmetingen van arbeidsplaatsen in kantoren, kogelwerend glas in benzine-stations, trekkenwanden, zittend werk, handbediende hogedrukreinigers, steigers en bewegende delen van arbeidsmiddelen)? Wil de regering een volledig overzicht geven van de doelvoorschriften en normen in Arbobe-leidsregels die niet zijn opgenomen in het voorgestelde Arbobesluit en motiveren waarom dat niet gebeurt?

Deze leden vragen voor wiens rekening de kosten van de opstelling van de arbocatalogi komen. Worden alle in de bedrijfstak voorkomende risico's opgenomen in de catalogi? Zijn de catalogi voor werkgevers en werknemers gratis beschikbaar en zo neen welke prijs wordt er in rekening gebracht?

De leden van de SP-fractie stellen met verbazing vast dat de regering de normering van blootstelling aan gevaarlijke stoffen, indien er geen wettelijke grenswaarde bestaat, overlaat aan de individuele werkgever. Wat zijn de gemiddelde kosten voor het vaststellen van een wetenschappelijk verantwoorde gezondheidkundige norm? Dient de werkgever ook een biologische grenswaarde op te stellen? Is er toezicht van de arbeidsinspectie op de kwaliteit van de vaststelling van de private grenswaarde?

Wat is de rol van de Gezondheidsraad daarbij? Welke landen laten grenswaarden opstellen door individuele werkgevers en wat zijn de ervaringen daarmee?

De leden van de fractie van ChristenUnie constateren dat sociale partners verantwoordelijk zullen worden voor de vormgeving, de inhoud en de kenbaarheid van de arbocatalogi. Bestaan er op dit ogenblik al arbocatalogi? Zo ja, hoe wordt de kwaliteit hiervan beoordeeld?

De arbocatalogi dienen vooral op sectoraal niveau gestalte te krijgen. In hoeverre belemmert deze vorm van «verkokering» het delen van opgedane kennis en inzichten, zo vragen de leden van de ChristenUnie-fractie. De vereniging van arboprofessionals wijst op het belang van voldoende kennis op het gebied van het gewenste beschermingsniveau op de werkplek. Een goede kennisinfrastructuur is noodzakelijk om de kwaliteit van de arbocatalogi te kunnen waarborgen. Zij wijzen hierbij op het belang van professionals, niet direct behorend tot de sociale partners. Op welke wijze draagt de regering er zorg voor dat de arbocatalogi de nieuwste wetenschappelijke inzichten zullen blijven bevatten.

In de memorie van toelichting wordt diverse keren verwezen naar de stand van de techniek/wetenschap als referentiepunt voor de arbocatalogi. Hoe breed moet deze referentie geïnterpreteerd worden? Betreft het referentie binnen de sector of moet er gekeken worden naar ontwikkelingen buiten de sector?

De verantwoording voor de invulling van de doelvoorschriften wordt gelegd bij de sociale partners. Ontstaat hierdoor niet het risico dat er tussen de sociale partners op dit niveau een strijd ontstaat over de wijze van invulling? In hoeverre roept het voorliggende wetsvoorstel een stroom van onderhandelingen en overleggen tussen de sociale partners op?

b. terugdringing regeldruk

De leden van de VVD-fractie vragen of er nog verdere mogelijkheden zijn om de arboregelgeving nog te verminderen. Met andere woorden; in hoeverre regelt dit wetsvoorstel nog meer dan werkelijk noodzakelijk is volgens Europese normen. Wat is nog precies de omvang van de nationale kop?

Deze leden vragen tevens hoe in andere EU-landen omgegaan wordt met arboregelgeving. Welke landen hebben meer regelgeving? Welke landen hebben minder regelgeving? En zijn er lessen die wij van andere landen kunnen leren? Kan de regering bijvoorbeeld ook ingaan op de wijze België met haar arboregelgeving omgaat?

De aanvullende risico-inventarisatie en -evaluatie (ari&e) vormt een Nederlandse kop boven op de verplichtingen die voortvloeien uit de Seveso II-richtlijn. Voor bedrijven die onder de reikwijdte van deze regeling vallen, betekent dit in vergelijking met soortgelijke bedrijven in andere Europese lidstaten een grote verzwaring van de administratieve lastendruk en van de uitvoeringslast. In de eerder genoemde Industrie-brief heeft de regering aangekondigd bij de beoordeling van bestaande nationale koppen als criterium te gebruiken dat er sprake moet zijn van een specifiek Nederlands probleem. Naar het oordeel van VNO-NCW is er bij de ari&e-plichtige bedrijven geen sprake van een specifiek Nederlands probleem dat het voortbestaan van deze nationale kop rechtvaardigt. De risico's kunnen worden beoordeeld en beheerst via de normale risico-inventarisatie en -evaluatie en het plan van aanpak. Graag ontvangen de leden van de VVD-fractie een reactie hierop.

De leden van de SP-fractie vragen wanneer de Arbobeleidsregels worden ingetrokken. Is dat afhankelijk van de totstandkoming van arbocatalogi? Zo neen, hoe vindt de handhaving plaats als en zolang arbocatalogi ontbreken?

De leden van de D66-fractie vragen zich af of het wetsvoorstel niet simpelweg regelgeving verplaatst richting de arbocatalogi. Wat is nu precies de juridische status hiervan? Zijn die catalogi straks de facto niet een bron van wetgeving, en roept dit geen vragen op over de transparantie en het democratisch gehalte ervan?

4. Wijzigingsvoorstellen

4.1 Werkingsfeer

De leden van de CDA-fractie zijn benieuwd op welke manier invulling is gegeven aan de motie-Mastwijk c.s. (29 800 XIV, nr. 39) inzake het sneller en gemakkelijker kunnen inschakelen van 14- en 15-jarigen bij werkzaamheden in de agrarische sector. In de Memorie van toelichting lezen de leden van de CDA-fractie de volgende tekst die mogelijk hiërmees verband houdt: «(v)oor kwetsbare groepen werknemers zoals zwangeren en jeugdigen gelden bijzondere wettelijke voorzieningen (aanvullende bescherming). In het algemeen is dat in de Nederlandse regelgeving vormgegeven conform het Europese regelniveau. De nationale kop is zeer beperkt. Waar sprake is van nationale kop vervalt deze in beginsel.» Naar aanleiding van deze tekst, vragen de leden van de CDA-fractie het volgende. Kan de regering aangeven waar in Europese regelgeving is vastgelegd dat 14- en 15-jarigen slechts in een gewas mogen werken als gedurende de voorafgaande periode van 14 dagen geen bestrijdingsmiddelen zijn toegepast? Als zulks niet in Europese regelgeving is geregeld, is de veronderstelling van deze leden dan juist dat ook op dit onderdeel de «nationale kop» vervalt, mede in het licht van de conclusie van het CTB dat er geen verschil in risico is voor wat betreft 14- en 15-jarigen enerzijds en jongeren ouder van 16 jaar of ouder?

De leden van de CDA-fractie constateren tenslotte met genoegen dat de regering serieus werk maakt van de motie van de leden Verburg/De Vries (29 800 XV, nr. 55) en dat het de motie-Rambocus c.s. (25 883, nr. 69) heeft uitgevoerd door de arboregels voor vrijwilligers voor een groot deel reeds per 15 maart 2006 buiten beschouwing te laten (Arbobesluit, maart 2006). Hetzelfde geldt voor zelfstandigen.

De leden van de VVD-fractie vragen de regering uitvoeriger te motiveren waarom zij voor groepen zoals zwangeren en jeugdigen extra eisen blijft stellen waar het gaat om arboregelgeving. Kan zij dit afzetten tegen de positie van andere kwetsbare groepen, zoals bijvoorbeeld ouderen en gehandicapten?

In de memorie van toelichting wordt onder meer gesproken over de bescherming van leerlingen en studenten. Deze moeten veilig leren werken met inachtneming van de bepalingen in relevante Europese richtlijnen. De werkgever moet bezien hoe hij jeugdigen/jongeren kan/moet beschermen, maar naar het oordeel van VNO-NCW kan het niet de bedoeling van deze voorschriften zijn dat het jeugdigen/jongeren onmogelijk wordt gemaakt om in praktijksituaties onder begeleiding van deskundigen te leren omgaan met risico's. Graag ontvangen deze leden een reactie hierop.

De leden van de SP-fractie vragen hoe een verschil in beschermingsniveau, zoals bij vrijwilligers, gerechtvaardigd kan worden door het feit dat zij zich zonder financiële gevolgen aan het werk kunnen onttrekken? Heeft de werkgever minder verantwoordelijkheden omdat de vrijwilliger weg kan lopen? Waarom wordt de verantwoordelijkheid hier volledig bij de vrijwilliger gelegd?

De leden van de SP-fractie vragen of de Arbowet nog van toepassing blijft op bezoekers van bedrijven.

De leden van de D66-fractie constateren dat in de memorie van toelichting de conclusies van de regering en aanzien van verschillende «bijzondere groepen» werkenden worden beschreven. Deze leden vragen de regering de werkingssfeer voor «gewone» werknemers ook nader toe te lichten.

4.2 Psychosociale arbeidsrisico's

De leden van de SP-fractie juichen het opnemen van psychosociale risico's toe. Zij vragen waarom er wordt volstaan met een agenda bepaling in het Arbobesluit. Zijn er geen wetenschappelijke inzichten die zouden kunnen worden omgezet in grenswaarden?

De leden van de D66-fractie merken op dat volgens de regering de ernst en grote mate van voorkomen van psychosociale risico's rechtvaardigen dat in aanvulling op Europees beleid, nationale regels voor beheersing van deze risico's worden gesteld. Hiertoe wordt in het Arbobesluit een doel-/agendabepaling opgenomen, die eruit bestaat dat iedere organisatie moet onderzoeken wat en in welke situatie de bronnen en oorzaken voor psychosociale arbeidsbelasting zijn, met de risico-inventarisatie als uitgangspunt. Deze leden willen van de regering weten of deze bepaling niet te vaag is.

4.3 Overleg- en informatiebepalingen

De leden van de D66-fractie zeggen zich er iets bij te kunnen voorstellen dat niet meer precies wordt voorgeschreven hoe de medezeggenschap over arbeidsomstandigheden plaats moet vinden. Wel moet de ondernemingsraad (OR) of personeelsvertegenwoordiging (PVT) in staat worden gesteld om medezeggenschap uit te oefenen. Daarom vinden deze het belangrijk dat er voor een OR/PVT een juridisch aanknopingspunt is waarop de medezeggenschap gebaseerd kan worden. Waarop kan de OR/PVT zich straks beroepen als het medezeggenschap over de arbeidsomstandigheden wil uitoefenen?

4.4 Melding en registratie van arbeidsrisico's

De leden van de CDA-fractie zijn het eens met de stelling van de regering dat werknemers de veiligheid niet te licht dienen op te nemen en een grote eigen verantwoordelijkheid dragen. Om deze verantwoordelijkheid daadwerkelijk te kunnen uitoefenen zijn deze leden van oordeel dat de werknemer die gebruik maakt van zijn wettelijke bevoegdheid om zich tot de Arbeidsinspectie te wenden, omdat zijn werkgever de veiligheid of gezondheid van zijn werknemers op het spel zet, wettelijk beschermd moet worden tegen benadeling en ontslag vanwege die melding. Een gebrek aan bescherming kan werknemers er soms van weerhouden om serieuze veiligheids- en gezondheidsrisico's te melden. De leden van de CDA-fractie zijn daarom van oordeel dat de mogelijkheid van werknemers om te melden bij de Arbeidsinspectie zonder dat de werkgever erachter komt wie de melding heeft gedaan, onverkort moet blijven bestaan. Graag ontvangen zij een reactie van de regering.

De leden van de CDA-fractie merken op dat de huidige wet de werkgever verplicht om arbeidsongevallen direct te melden aan de bedrijfshulpverleners en aan de OR, PVT of/belanghebbende werknemers. Die verplichting vervalt in het wetsvoorstel, zo constateren deze leden. Waarom heeft de regering hiervoor gekozen? Het lijkt deze leden niet in het belang van werknemers, maar ook niet in het belang van de onderneming, om deze verplichting los te laten. Deze leden geven de regering in overweging om opnieuw een bepaling in de Arbowet op te nemen die de werkgever verplicht om ook ongevallen met grote materiële schade zonder letsel te melden bij de Arbeidsinspectie. Ongelukken, zoals explosies, instorting

van balkons, hebben immers laten zien dat zich situaties voordoen waarin werknemers op zeer onveilige locaties met gevaar voor ernstig letsel moet werken.

De leden van de CDA-fractie constateren met instemming dat in het wetsvoorstel de verplichting tot melden van beroepsziekten blijft bestaan. Uit rapportages van het Nederlands Centrum voor Beroepsziekten blijkt dat door bedrijfsartsen onvoldoende uitvoering gegeven wordt aan de meldingsplicht. Schattingen van werknemers die een beroepsziekte oplopen schommelen tussen de 20 000 en 30 000 per jaar, terwijl bedrijfsartsen jaarlijks slechts ongeveer 5000 beroepsziekten melden. Kennelijk is de druk op hen om vanuit commerciële overwegingen niet te melden groot. Tot dusverre bestaat er geen sanctie op het niet naleven van deze meldingsplicht. Van belang is echter dat naleving van deze plicht ook daadwerkelijk plaatsvindt. Deze leden stellen daarom voor om naleving van deze plicht niet langer te gedogen, maar hierop een sanctie te zetten. Bijvoorbeeld in de vorm van een bestuurlijke boete. Graag ontvangen zij een reactie van de regering.

De leden van de SP-fractie vragen waarom de werknemers op achterstand wordt gezet door de werkgever te ontheffen van zijn plicht om actief informatie te verschaffen.

Deze leden vragen tevens of de regering het instellen van een registratieplicht voor bijna-ongevallen heeft overwogen. Acht de regering een dergelijke registratie, die nu door veiligheidsbewuste bedrijven wordt gebruikt, een belangrijke informatiebron voor het opsporen van gevaarlijke situaties en het voorkomen van ongevallen?

De leden van de D66-fractie vinden de beschrijving van ongevallen als «manifest geworden risico's» merkwaardig. Enerzijds zijn er mogelijke ongevallen die zich met een bepaalde kans (= risico) zullen voordoen, anderzijds zijn er potentiële ongevallen waarbij onzekerheid bestaat over de kans (het risico) dat ze zich voordoen en potentiële gevallen die niemand heeft voorzien. Deze leden verzoeken de regering een nadere beschouwing (incl. gevolgen voor de regelgeving) te wijden aan het onderscheid tussen mogelijke ongevallen met vooraf kwantificeerbare risico's en ongevallen waarover vooraf grote onzekerheid of onwetendheid bestaat.

Voortaan moet elke ziekenhuisopname ten gevolge van een arbeidsongeval gemeld worden, zo constateren deze leden. Wat is precies de definitie van een «ziekenhuisopname»? Hoe luiden de Europese voorschriften met betrekking tot de registratiedrempel voor verzuim als gevolg van ongevallen?

Graag ontvangen de leden van de D66-fractie een reactie op de suggestie van de FNV om de meldingsplicht ook te laten gelden voor ongevallen met grote materiële schade zonder letsel. Is het inderdaad niet voor de hand liggend om een meldingsplicht te hebben voor ongevallen waarbij ernstig letsel had kunnen ontstaan?

De leden van de ChristenUnie-fractie merken op dat de regels rondom melding en registratie van arbeidsongevallen door het voorliggende wetsvoorstel worden versoepeld. Zoals de regering aangeeft, zijn ongevallen manifest geworden risico's. Ongevallen zonder lichamelijk letsel hoeven niet gemeld te worden. Is er in deze gevallen ook geen sprake van manifest geworden risico's? In de ogen van deze leden kan melding, ook in gevallen waarbij geen sprake is van lichamelijk letsel, wenselijk zijn. Wat is hierover de mening van de regering?

De wijzigingen op het gebied van het melden van ongevallen brengen overduidelijk een verlichting van de administratieve lasten met zich mee. In de door de regering gegeven toelichting wordt consequent gewezen naar Europese richtlijnen er wordt echter niet ingegaan op het waarom

van de aanwezigheid van de diverse regels in de Arbowet 1998. Regels zijn gericht op het behalen van een concreet doel, dat is de reden van het bestaan van regels. Kan de regering nader motiveren waarom de versoepelingen rondom de melding van ongevallen – maar ook het schrappen van het arbospreekuur – niet schadelijk zijn voor het beperken van de risico's op de werkvloer. Enkel een verwijzing naar Europese richtlijnen is voor de leden van de fractie van de ChristenUnie niet in alle gevallen afdoende. Kan de regering nader onderbouwen waarom het ook vanuit arbo-oogpunt wenselijk is dat desbetreffende regels verdwijnen?

4.5 Deskundige bijstand

Wat betreft het arbospreekuur vinden de leden van de CDA-fractie primair dat de toegang voor werknemers tot dit spreekuur gewaarborgd moet zijn. Echter, het is weinig doeltreffend wanneer de regeling van het arbospreekuur in een zodanig keurslijf wordt gegoten dat de bedrijfsarts op vaste tijden spreekuur houdt en dat dan blijkt dat hij op die tijden praktisch niet wordt geraadpleegd. Met de voorgestelde wijziging wordt wat deze leden betreft dan ook meer tegemoet gekomen aan de wens om op bedrijfsniveau maatwerkafspraken te maken en zo de kosten te beperken.

De leden van de SP-fractie vragen of de regering het aanspreken van de preventiemedewerker gelijkwaardig acht aan het aanspreken van een bedrijfsarts.

De leden van de D66-fractie vragen hoe vaak het huidige arbeidsomstandighedenspreekuur in de praktijk wordt gebruikt? Kan een uitputtend overzicht worden gegeven van elementen van deskundige bijstand die uitgaan boven wat in de EU verplicht is, zo vragen deze leden. De aan het woord zijnde leden zeggen tot twee keer toe kritische schriftelijke vragen over preventiemedewerkers te hebben gesteld. Het is dan ook verheugend dat de werknemersgrens wordt verhoogd van 15 naar 25, zo stellen deze leden.

De leden van de fractie van ChristenUnie stellen dat de invulling van het arbeidsomstandighedenbeleid primair de verantwoordelijkheid van werkgevers en werknemers is. Om deze verantwoordelijkheid te kunnen dragen moeten beide partijen voldoende middelen tot hun beschikking hebben. Denk hierbij bijvoorbeeld aan concrete doelvoorschriften en aan arbocatalogi met up-to-date informatie. Een middel voor de werknemer om problemen aan te kaarten is het arbeidsomstandighedenspreekuur. Het arbospreekuur is in de ogen van de regering een «nationale kop» en wordt om deze reden geschrapt. Zegt de regering hiermee dat het arbospreekuur in het verleden geen nut heeft gehad? Wat betreft de leden van de fractie van de ChristenUnie heeft het arbospreekuur waarde. Het is goed dat werknemers zonder tussenkomst van derden arbodeskundigen kunnen spreken.

5. Handhaving

Met betrekking tot de arbocatalogi is het voor de leden van de CDA-fractie van belang dat de regering duidelijk aangeeft wat bedoeld wordt met «dat de Arbeidsinspectie de arbocatalogus als referentiekader voor haar handhavingsbeleid gebruikt». In het verlengde hiervan is het evenzeer van belang te weten welke betekenis moet worden toegekend aan de door de Arbeidsinspectie in het kader van haar handhavingsbeleid te ontwikkelen brochures en de verhouding van die brochures tot de arbocatalogi.

De leden van de PvdA- en de GroenLinks-fractie zijn van mening dat het delegeren van de arboregelgeving naar sector- en/of bedrijfsniveau ook

meer onduidelijkheden schept voor de handhaving. Zo vragen zowel VNO-NCW als MKB zich af welke handhavingscriteria gelden voor bedrijven die volgende de registers van de Kamer van Koophandel niet onder de reikwijdte van een sectorbrochure vallen. Wanneer de doelvoorschriften concreet zouden zijn, is hierover geen enkele onduidelijkheid te verwachten. Ook de wijze van handhaving, welke normen of welke vormen van handhaving, blijft hierdoor onduidelijk. Hoe kan de Arbeidsinspectie globale doelvoorschriften concreet handhaven? Wat zal het gevolg zal zijn als er geen arbocatalogi komen? Of wanneer werkgevers geen nieuwe afspraken willen maken? Valt er een inschatting te maken van de sectoren die nu een arboconvenant hebben en dit zullen omzetten naar een arbocatalogus, zo vragen deze leden.

De leden van de VVD-fractie vragen de regering in te gaan op de relatie tussen de arbocatalogus van de sociale partners op sectorniveau en de sectorbrochure van de Arbeidsinspectie. Welke van de twee prevaleert in gevallen waarin er sprake is van uiteenlopende normen?

Zij vragen de regering in te gaan op de juridische basis van de criteria die de Arbeidsinspectie in haar handhavingbeleid hanteert, althans voor zover deze niet in de Arbowet, het Arbobesluit of de Arboregeling zijn vastgelegd.

Deze leden vragen welke stimulans tot het nemen van eigen verantwoordelijkheid en tot zelfwerkzaamheid van sociale partners uitgaat van de sectorbrochures. Het risico bestaat dat in een aantal sectoren de ontwikkeling van een arbocatalogus achterwege blijft wegens het vooruitzicht dat de Arbeidsinspectie toch haar eigen handhavingscriteria hanteert zoals die in de desbetreffende sectorbrochure worden vastgelegd.

Welke handhavingcriteria gelden voor bedrijven die volgens de Kamer van Koophandelregisters niet onder de reikwijdte van een sectorbrochure vallen, zo vragen deze leden.

De leden van de SP vragen wat de verhouding is tussen de doelvoorschriften in de wet, de arbocatalogi van werkgevers en werknemers en de handhavingstaak van de Arbeidsinspectie. Wat betekent handhaving «met private invulling als referentiekader». Nu kan de arbeidsinspectie verwijzen naar door de overheid vastgestelde beleidsregels. Hoe zal de arbeidsinspectie bijvoorbeeld «het inrichten van werkplekken volgens de ergonomische beginselen» (art 5, vierde lid, Arbobesluit) handhaven als arbocatalogi ontbreken of er middelen in de arbocatalogus van een bedrijfstak staan die niet voldoen aan de ergonomische beginselen. Waar haalt de arbeidsinspectie de bij de rechter benodigde «kenbare norm» vandaan?

De leden van de SP-fractie stellen vast dat de overheid de inhoud van de arbocatalogi marginaal toetst. Waarom niet een grondige toetsing zodat er in de branche zekerheid bestaat dat toepassing van de catalogus naleving van de wet inhoudt? De regering acht het denkbaar dat een arbocatalogus niet voldoet aan de wet en voorziet dat de Arbeidsinspectie de catalogus in het geheel of ten dele niet betreft bij de handhaving. Waar vindt in dit geval de arbeidsinspectie de «kenbare norm». Wordt de norm dan achteraf geconstrueerd aan de hand van de stand der techniek en wetenschap?

Wanneer verwacht de regering dat de arbocatalogi gereed zijn? Wat doet de overheid als door meningsverschil tussen de betrokken partijen of door weigerachtigheid van een der partijen geen catalogus tot stand komt?

De leden van de SP-fractie vragen wat «in redelijkheid» inhoudt als een bedrijf duidelijk maakt dat het heeft gekozen voor de inzet van persoonlijke beschermingsmiddelen en niet het afschermen of wegnemen van de bron heeft toegepast zoals een ander bedrijf in de sector wel heeft gedaan? Zijn financiële argumenten in dit verband redelijk?

De leden van de D66-fractie constateren dat indien er geen arbocatalogus is de Arbeidsinspectie een eis kan stellen tot naleving. Deze leden zien graag beter gespecificeerd om de naleving waarvan het dan precies gaat. De aan het woord zijnde leden verzoeken de regering nog eens expliciet te motiveren waarom de maximale boetebedragen worden aangepast.

6. Financiële gevolgen (incl. administratieve lasten)

De leden van de SP-fractie vragen om de vermindering van de kosten voor administratieve lasten met ruim € 56 miljoen door het achterwege laten van jaarlijkse schriftelijke rapportage te onderbouwen.

De leden van de D66-fractie merken op dat onder het nieuwe arboregime de administratieve lasten met ruim € 89 miljoen dalen. Deze juichen dat toe, maar vragen zich wel af hoe de op blz. 20 van de memorie van toelichting genoemde € 89 miljoen zich verhoudt tot de € 63 miljoen op blz. 4. Gaat het om € 63 miljoen als gevolg van de Arbwet en € 26 miljoen als gevolg van lagere regelgeving?

De leden van de D66-fractie zien verder graag nog drie zaken nader toege-licht:

- kan de achtergrond met betrekking de introductie van een rechtsgrondslag voor het heffen van retributies bij certificerende instellingen als vergoeding voor de kosten van het aanwijzingsonderzoek uitgebreider uiteengezet worden?
- wat is het effect van de nieuwe regelgeving op de uitgaven aan de Arbeidsinspectie?
- kan de daling van de administratieve lasten met € 315 miljoen (ruim 27%) op arboterrein gedurende deze kabinetsperiode op hoofdlijnen gespecificeerd worden?

7. Flankerend beleid

De leden van de VVD-fractie missen een uitgebreide toelichting van de regering omtrent de voorlichtingsaspecten van het wetsvoorstel. Kan worden uiteengezet hoe werkgevers en werknemers op de hoogte worden gebracht van de implicaties van onderhavig voorstel? Kan de regering daarbij tevens ingaan op signalen die deze leden ontvangen dat bedrijven niet klaar zouden zijn voor de gevolgen van invoering van het wetsvoorstel?

8. Overgangsregelingen

De leden van de VVD-fractie constateren dat de regering overweegt om de arbobeleidsregels nog enige tijd van kracht te laten blijven en tot een gefaseerde intrekking te besluiten, afhankelijk van de vorderingen die worden gemaakt met de ontwikkeling van arbocatalogi. Hoewel een dergelijke redenering op zich begrijpelijk is, waarschuwt VNO-NCW er toch voor dat een dergelijk beleid ook contra-productief kan zijn. Voor werkgevers kan dit een reden zijn om terughoudend te zijn bij het maken van afspraken in het kader van een arbocatalogus, omdat het weinig aantrekkelijk om naast de nog steeds van kracht zijnde arbobeleidsregels en de (nog te ontwikkelen) sectorbrochures van de Arbeidsinspectie een derde «regel-laag» te creëren die tot een onbedoelde aanscherping van het handhavingsbeleid van de Arbeidsinspectie kan leiden. Voor werknemers kan het een reden zijn om geen vrijwillige afspraken te maken die in de plaats kunnen komen van de schijnzekerheid van bestaande beleidsregels. Graag ontvangen deze leden een reactie van de regering.

De leden van de SP-fractie vragen of de arbobeleidsregels ook over drie jaar worden ingetrokken als er voor een bepaalde sector geen arbocatalogus voorhanden is.

De leden van de D66-fractie vragen of de overgangstermijn van zes maanden in verband met de totstandkoming van arbocatalogi voldoende is.

9. Concept-Arbobesluit

De leden van de CDA-fractie merken op dat in het concept-Arbobesluit bepaald niet altijd de beoogde gewenste concrete en heldere doelvoorschriften staan. Sommige doelvoorschriften zijn zo globaal en daardoor vaag opgesteld, dat het risico bestaat dat de arbeidsverhoudingen onder druk komen te staan en er eindeloos veel overleg en bureaucratie zal plaatsvinden. Zo'n voorbeeld van een vaag doelvoorschrift is artikel 5, tweede lid: «de arbeid wordt zodanig georganiseerd, de arbeidsplaats zodanig ingericht, een zodanige productie- en werkmethode wordt toegepast of zodanige hulpmiddelen en persoonlijke beschermingsmiddelen worden gebruikt, dat de fysieke belasting geen gevaren met zich kan brengen voor de veiligheid en de gezondheid van de werknemer». Deze leden vragen de regering deze vage doelvoorschriften te schrappen en te vervangen door heldere en concrete doelvoorschriften.

De leden van de VVD-fractie merken op dat de SER heeft geadviseerd om voor genotoxisch-carcinogene stoffen de huidige grenswaardenstelling te blijven hanteren, inclusief het uitvoeren van een haalbaarheidstoets. Dit betekent voor deze categorie stoffen een streefniveau van 10^{-6} en een verbodsniveau van 10^{-4} . VNO-NCW sluit zich hierbij aan. Nu in het voorstel tot wijziging van het Arbobesluit uitsluitend met de streefwaarde van 10^{-6} wordt gewerkt, betekent dit in de praktijk dat bedrijven worden geconfronteerd met een grenswaarde die vaak meer dan een factor 500 strenger is dan elders in de wereld gebruikelijk is. De consequentie hiervan is dat veel bedrijven hun bedrijfsprocessen zullen moeten herontwerpen of – in gevallen waarin dat technisch niet mogelijk of economisch niet haalbaar is – dat bepaalde economische activiteiten moeten worden beëindigd. Naar verwachting leidt dit tot een groot verlies aan economische activiteit en werkgelegenheid. Kan de regering haar visie geven op dit door VNO-NCW gesignaleerde gevaar?

De leden van de D66-fractie constateren dat artikel 4.13, onderdeel a, komt te vervallen, waardoor de registratie van de identiteit van stoffen niet meer aan de hand van specifieke criteria hoeft te worden verricht. Deze leden vragen of de klacht juist is dat nu onduidelijk wordt wat er precies geregistreerd moet worden.

De leden van de ChristenUnie-fractie merken op dat in het concept-Arbobesluit 18 onderwerpen worden genoemd waarbij concrete doelvoorschriften zijn opgenomen. Welke van deze doelvoorschriften zijn nieuw ten opzichte van de huidige regelgeving?

ARTIKELGEWIJS

Artikel I, onderdeel A

Artikel 1, derde lid, onderdeel e

Met de FNV menen de leden van fracties van PvdA en GroenLinks dat van dezelfde definitie van seksuele intimidatie in zowel de Wet gelijke behandeling van mannen en vrouwen, in het Burgerlijk Wetboek als in de Arbowet zal worden uitgegaan. De definitie van seksuele intimidatie zou in de Arbowet zelf moet worden opgenomen en niet slechts in de memorie van toelichting.

Artikel 1, derde lid, onderdeel l

Personen werkzaam bij sportorganisaties vallen onder de definitie van vrijwilliger, en of sprake is van vrijwilligerswerk hangt af van de vraag of de arbeid al dan niet bij wijze van beroep wordt verricht (blz. 27). De leden van de D66-fractie verzoeken de regering duidelijker aan te geven welke arboregels gelden voor het personeel in loondienst van sportorganisaties.

Artikel 1, onderdeel C

Artikel 3, vierde lid

De leden van de PvdA- en GroenLinks-fractie merken op dat het vierde lid van artikel 3 wordt geschrapt omdat het begrip «welzijn» in relatie tot de arbeidsomstandigheden geen wettelijke verankering behoeft omdat het begrip gezondheid in de context van de arbeidsomstandigheden een dynamisch begrip is, waarvan de interpretatie meegaat in de tijd. Het begrip gezondheid heeft, aldus de regering, voor zover het ziet op aspecten van welbevinden relevantie voor de toepassing van de wet, waar dat welbevinden direct te relateren is aan gevaarsituaties.

Deze nogal cryptische opmerking lijkt op een halfbakken poging om gevolg te geven aan het advies van de Stichting van de Arbeid om in de memorie van toelichting de definitie van het begrip gezondheid van de Wereld Gezondheids Organisatie (WHO) op te nemen. Gezondheid is in die definitie «lichamelijk, geestelijk en sociaal welbevinden»: health is a state of complete physical, mental and social well-being, and not merely the absence of disease or infirmity. Deze benadering is ook helemaal in lijn met de mededeling van de Europese Commissie: «Zich aanpassen aan de veranderingen in werk en samenleving: een nieuwe communautaire gezondheids- en veiligheidsstrategie 2002–2006»: Het communautair beleid inzake gezondheid en veiligheid op het werk moet de voortdurende verbetering van het lichamenlijk, geestelijk en sociaal welzijn op het werk ten doel hebben. Stress, mobbing, depressie en angststoornissen, de risico's in verband met alcohol-, drugs- en medicijnverslaving, moeten specifiek worden aangepakt in het kader van een algemene benadering waarbij ook de gezondheidszorg betrokken moet worden. De ontwikkeling van psychosociale stoornissen en ziekten stelt ons voor nieuwe problemen en brengt de verbetering van het welzijn op het werk in gevaar. De uiteenlopende vormen van mobbing en geweld vormen tegenwoordig een bijzonder probleem, dat wetgeving rechtvaardigt. Deze leden vragen of de definitie gezondheid als «lichamelijk, geestelijk en sociaal welbevinden» aan de definities in artikel 1, derde lid, kan worden toegevoegd.

Artikel I, onderdeel F

Artikel 5

De leden van de fracties van de PvdA en GroenLinks zijn van mening dat, anders dan de regering in haar toelichting lijkt te suggereren, het recht van de OR/PVT/belanghebbende werknemers op een jaarlijkse schriftelijke rapportage over de uitvoering van het plan van aanpak noch in de Wet op de ondernemingsraden is geregeld, noch met een beroep op die wet is af te dwingen. Zonder de wettelijke basis in de Arbowet zijn werknemers voor wat bedoelde rapportage betreft geheel afhankelijk van de wil en het initiatief van de werkgever.

Deze leden dringen er bij de regering op aan dit alsnog wettelijk te regelen.

Artikel I, onderdeel J

Artikel 9

De leden van de fracties van de PvdA en GroenLinks zijn van oordeel dat de «sterke vereenvoudiging» die de regering met de nieuwe redactie zegt na te streven niet bevorderlijk is voor de duidelijkheid en meer is dan een vereenvoudiging. In de huidige wet ziet het begrip «letsel» zowel op lichamenlijk als op geestelijk letsel. Onduidelijk is of de regering met de nieuwe redactie het begrip «letsel» beperkt tot lichamenlijk letsel. Tekst en toelichting laten ruimte voor verschillende interpretaties. De regering zal hierover duidelijkheid moeten verschaffen.

De regering wekt in de toelichting op het schrappen van het tweede lid de indruk dat de daarin opgenomen actieve verplichting voor de werkgever om (meldingen van) arbeidsongevallen te melden aan de ondernemingsraad, personeelsvertegenwoordiging respectievelijk belanghebbende werknemers is overgebracht naar het nieuwe artikel 15a. Dat is echter niet het geval, zij worden in artikel 15a zelfs niet genoemd. Deze bepaling is geschrapt. In artikel 15a is wel een *passieve* verplichting voor de werkgever opgenomen om ervoor te zorgen dat bedrijfshulpverleners, de preventiemedewerker en kerndeskundigen kennis kunnen nemen van eventuele ongevalsrapportages. Het onverwijld melden van arbeidsongevallen aan de OR, PVT of belanghebbende werknemers en aan de bedrijfshulpverleners, de preventiemedewerker en de kerndeskundigen is van belang om eenzelfde soort ongevallen in de (nabije) toekomst te vermijden.

Artikel I, onderdeel M

Artikel 12

De leden van de PvdA- en GroenLinks-fractie merken op dat in de toelichting is te lezen dat het tweede lid kan worden geschrapt omdat het zenden van een afschrift van de ri&e aan de OR, PVT of belanghebbende werknemers al in de Wet op de Ondernemingsraden (WOR) is geregeld. In de memorie van toelichting van de huidige Arbowet merkt de regering nog op: «Slechts enkele medezeggenschapsaspecten rond arbeidsomstandigheden zullen in de Arbowet blijven bestaan. Zo blijven in aanvulling op de WOR in artikel 12 van dit wetsvoorstel enige zaken geregeld die niet vanzelfsprekend uit de WOR voortvloeien, te weten de plicht tot toezending van de ri&e.»¹

¹ Kamerstukken 25 879, nr. 3, pag. 19.

Artikel I, onderdeel Q

Artikel 15a

De leden van de PvdA- en GroenLinks-fractie merken op dat «kennis kunnen nemen van», zoals nu verwoord in het wetsvoorstel, een passieve informatieverplichting is. Dat zou in de praktijk kunnen betekenen dat een actieve houding van de werkgever verandert in een passieve houding. Immers de wet schrijft niets meer dan dat voor. Met een passieve informatieverplichting worden werknemers ook meer betrokken bij het arbobeleid en waarschijnlijk ook beter en tijdig geïnformeerd. Deze leden zouden graag zien dat de informatieverplichtingen actief wordt.

De voorzitter van de commissie,
Smits

De griffier van de commissie,
Nava